

EN EL 106 Aniversari del Naixement d'un anarquista de molta acció

JOSEP MARTORELL VIRGILI

L'Agrupació Pro Cultura Faros i el bar "Los Federales"

Manel Aisa Pàmpols

Josep Martorell Virgili: Va néixer el 26 de febrer de 1914 a Sabadell, altres diuen (crec erròniament) que un any abans, o sigui el 1913, era fill de Ramon i Susanna tenia lo ofici de mecànic electricista, quan ja voltava ell, per Barcelona estigué afiliat a les Joventuts llibertaries i a les primeres etapes de l'Agrupació Pro Cultura Faros de Barcelona al poc temps de la seva fundació allí al carrer Ferlandina núm. 20 i després al carrer de San Gil núm.3 totes dues direccions del Districte V, més conegut com Barri Xino, seguin el rastre de l'Agrupació pro Cultura Faros un cop aquest ateneu surt fora del barri Chino, per uns mesos s'instal·la a l'Avinguda Mistral 17, després Faros encara va tindre quatre adreces postals més fins el 1939 a l'entrada del feixisme a Barcelona a on queda dissol i els seus militants perseguits.

Martorell tenia el alies d' "El Ros" Per lo que sembla era tot ben plantat i eixerit, lo que tenim entès, sabem que també era un home molt il·lusionat pels temes de la FAI i seguidor de la "Gimnàstica revolucionaria" de la que segurament havia sentit parlar a Joan García Oliver a llocs emblemàtic de l'anarquisme com per exemple el Bar la Tranquil·litat del Paral·lel.

Amb 18 anys ja està sovint embolicant la troca, sembla ser que en una ebenisteria del carrer Rocafort de Barcelona esclata una bomba i per això el detenen e ingressà a la Modelo de Barcelona per primera vegada, a la premsa de

l'època com "la Vanguardia" del 4 de desembre de 1932 com al diari "Ahora" del dos de desembre de 1932 , en Martorell té la oportunitat de dir que ell no sap res de la Bomba i diu que l'artefacte explosiu que no va arribar a esclatar, li van donar dos individus a l'altura de Gran Via /Rocafort i van escapar, altre dels detinguts pel mateix cas es el company de l'Agrupació Pro Cultura Faros i del grup del Bar "Los Federales", Francesc Leal Verdú, en el moment de la detenció en Francesc portava una pistola coneguda per "Búfalo".

Josep Martorell Virgili

Sembla ser que el seu company Francesc Leal va participar en una fuga de Presos de la Model de l'any 1933 , mentre Martorell crec que no va tindre aquesta oportunitat, de

totes maneres aviat devia sortir de la presó, per un temps estaria tranquil amb els companys de l'Agrupació Cultural Faros o bé com hem dit abans "el Bar Los federales" carrer Londres núm. 5, molt a prop de la Colònia Castells que era un nucli de cases barates a on pràcticament totes les cases estaven ocupades per famílies anarcosindicalistes, quan no, de la FAI i allí era a on s'amagava i feia vida social, el bo de Josep Martorell Virgili. (També va viure al carrer Congost 41 de Gràcia).

L'Agrupació Pro Cultura Faros " va tindre al menys dos clausures del local per la situació social d' Espanya i sobre tot de Catalunya tant a 1933, com a l'octubre de 1934, des d'aleshores els joves ateneïsmes que volien fer teatre i tenien fam de cultura, i d'aprendre alguna cosa de la vida, ja fos culturalment o socialment, el sistema els angoixava i els retenia, per lo que tenien totes les portes tancades solsament els hi quedava l'enfrontament directa amb l'Estat, es així com molts d'ells sense cap por i sense res a perdre, li plantarem cara a la vida, i es radicalitzaren formant grups de acció específics i aquells homes de les joventuts llibertàries seguint una mica les consignes de Joan García Oliver de la "Gimnàstica revolucionaria" que hem comentat abans i en el moment en que a Barcelona havia una lluita social que va tindre diverses intensitats com era la "Vaga dels Tramvies" de 1934 i 1935, trobaren motius, i es radicalitzaren , així es van produir diverses notícies de fets conflictius a la ciutat, robatoris, atracaments, què senyalaven com a responsable a Josep Martorell com el principal sospitós, i de fet la policia d'aquell anys el va qualifica d' "Enemic públic numero 1" de Barcelona, així parlaven d'un atracament a una destil·leria d'Alcohol Licors anisats Morera del carrer Nàpols 129 com d'un atracament a un pis del carrer Buenaventura Muñoz darrere del Jutjats de Barcelona, al Conde de Sert fet ocorregut a la Rebassada o bé l'atracament al Banco Español de Crédito de Mataró, a les oficines del Gas Lebón, i a les de la companyia de l'aigua del carrer Lepanto, també a un Forn de Pa industrial Jaume Sierra Planell de Badalona, totes aquestes activitats passen poc més o menys a finals de 1934 i l'any de 1935 al final Martorell es detingut juntament amb els seus col·legues en una batuda al bar de "Los federales" , amb la que van caure 15 companys, però van resultar implicats directament amb Martorell, Josep Serrano Castroviejo, Josep Morales, També estava entre els buscats i detingut José Granero Giménez que era també de Faros però vivia al carrer Aurora n° 1, del

barri chino, el comissari que sembla prepara l'assalt a "Los federales" era un tal Roman.

A Martorell li troben dugués pistoles una Webbey Scout i Savage les dugués americanes, serà condemnat a tres anys vuit mesos i 21 dies de presó i una multa de 21080 pessetes, fiscalia demanava la pena de mort.

Es va convertir en un home mediàtica important per lo que li van realitzar una entrevista dins de la presó Modelo que es va publicar en els diaris sensacionalistes de l'època, també a la Modelo va **coneixerà als germans Badia, amb els quals sembla ser que mantenien una certa relació de reclusos.**

Bar de Los Federales Calle Londres 5 muy cerca de la Colonia Castells

A la sortida de la presó i una vegada restablerta la Generalitat els germans Badia li proposaren que treballí amb ells com a confident , naturalment Josep Martorell es negà a col·laborar amb els germans Badia i recordava que l' alies d' "Enemic numero 1" havia estat una idea e iniciativa del "Capità Collons" Miquel Badia Capell, ja el 1932, quan la Generalitat entra una mica en funcionament , es a dir, quan disposa de pressupost el govern de Macía.

Home de l'Ateneu Llibertari Faros era molt amic del germà de la nostra estimada Concha Pérez Collado , el germà Francesc Pérez Collado va ocupar càrrecs a la junta del (Ateneu) Agrupació Pro Cultura Faros.

La gran majoria de membres de l'Ateneu o de la Colònia Castells son els anarquistes que el 19 de juliol de 1939 assalten el quartell militar de Pedralbes i un cop conquerit l'anomenen "quartell Bakunin" i després marxaren al front amb els "Aguiluchos de les Corts de la FAI" amb la columna Ortiz cap a el front d'Aragó, Casp.

Sembla ser que ell també va estar un temps amb Antonio Martín "El Cojo de Málaga" a Puigcerdà.

Exiliat a França serà un dels 200 i pico d' anarquistes que la gendarmeria francesa vigila els primers mesos de l'exili de 1939 per el seu currículum anarquista, un parell d'anys més tard decideix tornar a Barcelona estem a 1941 i poc després serà detingut , sabem que ingressa a la Model de Barcelona el 16 de Juliol de 1941, i un anys més tard enviat a la presó de Barbastre Osca concretament el 1 de setembre de 1942 a on segurament acabarien amb ell d'una manera o altre, però això de moment, desconec què va passar realment per lo què no queda res més que, per el moment imaginar la barbàrie del feixisme franquista, mentre esperem saber el què li va passar realment a Josep Martorell Virgili i què ha quedat de la seva petjada per la Barcelona rebel del seu temps.

Manel Aisa Pàmpols

Bibliografia

Ahora (diario) n° 614 (2-12-1932)
Crónica n° 275 (17-2-1935)
La Humanitat n° 924 (5-2-1935)
La Humanitat 5-5-1935
La Humanitat 76-7-1935
La Vanguardia del 4 de diciembre de 1932
La Vanguardia 8-2-1935

Arxiu Nacional de Catalunya Fons preso Model

Manel Aisa Pàmpols Estimat carrer Aurora Històries inacabades d'un indret de Barcelona 2016

Manel Aisa Pàmpols Tras las Huellas de una vida generosa Aurelio Fernández Sánchez y los Solidarios . ed. El Lokal 2017 (Una nueva generación de anarquista de acción) P.105

